

*ХРИСТОФОР РАЧЕВ,
абсолвент, Софийски университет „Св. Климент Охридски“,
Юридически факултет*

Работещи институции – фактор за развитие

Един от основните белези за това дали една държава може да се определи като правова, е гаранцията, която тя осигурява на своите граждани за осъществяването и защитата на техните права и законни интереси. Държавата дължи това на гражданите.

Прокламирането на основните права и свободи на гражданите в глава втора на Конституцията на Република България не е тържествена декларация, а реално предвидени и гарантирани права на гражданите, в резултат на което чрез създадената законова и подзаконова нормативна уредба, те могат ефективно да бъдат упражнявани, а при евентуално тяхно нарушаване – се предписва и ред за тяхната защита. В тази хипотеза от основно значение са работещите ефективно институции на държавата, които имат ключова роля в предоставянето на защитата.

Всяка държава трябва да се стреми към все по-ефективни, по-достъпни, по-прозрачни институции, които да отговарят на европейските стандарти, установени в международните договори, по които и Република България е страна – Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (с изключително значение е и практиката на Европейския съд по правата на човека в Страсбург), Всеобщата декларация за правата на човека, Международният пакт за граждански и политически права и др.

Повишаването на доверието в институциите е пряко зависимо от спазването на принципа на публичността при осъществяването на тяхната дейност.

От съществено значение за демократичното развитие на Република България е и въпросът, свързан с изграждането на устойчив модел за функционирането на електронната демокрация и по-специално – електронното гласуване, електронното управление и електронното правосъдие.

Ключов момент за функционирането им обаче е разработването, на първо място, на устойчива законова уредба в нормативните актове, която да позволи осъществяването на техните задачи и цели в дългосрочен план. Това ще гарантира спазването на принципа на върховенство на правото. В противен случай разработването на отделни проекти за нормативни актове, без наличието на функционално взаимодействие между тях, би довело до неефективни резултати на електронната демокрация.

Моделът на електронната демокрация трябва да бъде изграден по начин, който да гарантира основните права и свободи на гражданите, да се имат предвид също така специфичните начини и средства за тяхното упражняване във виртуалната среда, особено когато става въпрос за упражняване на изборителното право на гражданите в условията на електронно гласуване.

Налице са множество изследвания по тези въпроси, които доказват положителния ефект от реалното въвеждане на електронната демокрация в Република България. Коментирани са материалноправните и процесуалноправните аспекти, давани са множество оценки по отношение на въздействието ѝ върху законодателството на Република България и реално върху живота на гражданите. Мисля, че цялостното ѝ прилагане на практика, ще доведе до положителни резултати – както по отношение на функционирането на държавата, така и за принципното повишаване на доверието на гражданите в държавните институции.

По отношение на евентуални форми на злоупотреби в публичната власт, като конфликт на интереси, корупция, превенцията е от съществено значение. Считаю, че трябва да се намерят устойчивите правни и фактически механизми, които да бъдат оформени като законодателни инициативи. Важно е да имаме предвид европейските стандарти, опита на другите държави в превенцията им по отношение на злоупотребите с публичната власт. Тези решения трябва несъмнено да бъдат съобразени с особеностите на реалността в Република България, а не просто механично да бъдат преведени и транспонирани у нас. По този начин би се създал устойчив и работещ юридически модел в републиката.

Историята е показала, че основен проблем на хората, които определяме като популисти и месици, са работещите институции на държавата, които предотвратяват, ограничават и/или отстраняват вредните последици, нанесени от популистите. А основното „лекарство“ за това е върховенството на правото, което трябва да бъде отстоявано всеки ден – не само от съдебната власт или политическите власти, а и от всеки отделен гражданин в своето ежедневие.

Развитието зависи от всеки гражданин, това дали ще просперираме зависи от нас, зависи от *„борбата за право“*.

„Затова справедливостта, която в едната си ръка държи везната, с която отмерва правото, в другата има меч, с който го защитава. Мечът без везната е голо насилие, везната без меч е немощ на правото.“